

اولین سفر ناصرالدین شاه قاجار به اروپا

میرزا حسین‌خان مشیرالدوله، صدراعظم ناصرالدین شاه قاجار، در نخستین سال صدارتش کوشید برای آشنایی شاه با مظاهر تمدن اروپا و ایجاد زمینه‌های مناسب برای اجرای برنامه‌های مورد نظر خود...

اولین سفر "ناصرالدین شاه قاجار" به اروپا (1252 ش)

میرزا حسین‌خان مشیرالدوله، صدراعظم ناصرالدین شاه قاجار، در نخستین سال صدارتش کوشید برای آشنایی شاه با مظاهر تمدن اروپا و ایجاد زمینه‌های مناسب برای اجرای برنامه‌های مورد نظر خود در ایران زمینه‌های سفر شاه قاجار را به اروپا فراهم سازد. پس از انجام مذاکرات با رؤسای کشورهای اروپایی، امپراتور اتریش و دولت‌های آلمان، فرانسه، بلژیک، سوئیس و ایتالیا آمادگی خود را برای پذیرایی از شاه ایران اعلام کردند. تا اینکه در این روز موكب شاهانه از تهران به طرف گیلان حرکت کرد و به سمت مسکو پایتخت روسیه به راه افتاد. این سفر چندین ماهه، گرچه به امید مشاهده ترقیات دولت‌های اروپایی و رغبت یافتن به اجرای اصول تمدن و نظام جدید زندگی در ایران بود، عملاً نتیجه خوبی نداد. زیرا شاه را مأیوس ساخت و فاصله میان تمدن شرق و غرب را آن قدر زیاد یافت که نه تنها امید به رسیدن به پای دولت‌های بزرگ را از او سلب کرد، بلکه او را آماده جلوگیری از تأسی به اروپاییان و حتی مسافرت به اروپا گرداند. در این میان، اصرار و تهدید روس‌ها و نفوذ درباریان بی‌اطلاع، سودجو و تطمیع شده و بی‌حقیقتی انگلیسی‌ها که به لباس دوستی در پی بسط نفوذ خود و تضعیف ایران بودند و سیاست دول بزرگ که فقط نفع خود را می‌خواستند، از عوامل تأیید نظر شاه بود. با این همه، دو سفر دیگر شاه نیز، برای خوشگذرانی بود نه یافتن راه ترقی. همچنین هزینه‌های سرسام‌آور و کمرشکن این مسافرت‌های بیهوده، باعث عقب ماندگی هرچه بیشتر مملکت، فقر سراسری و وابستگی بیشتر به اجانب می‌گردید. در این میان، دربار قاجار برای تهیه مخارج این خوشگذرانی‌ها، مجبور بود که به بیگانگان دست نیاز دراز کند و امتیازهای وطن فروشانه‌ای را به آنان واگذار کند که بیش از پیش، اقتصاد ایران را درهم می‌کوبید. امتیازاتی که برخی از آنها، تا بیش از شصت سال نیز ادامه داشت.